

– Islamdebattene kommer som hagl. Det er slitsomt stadig å måtte ta avstand fra fenomener som verken er basert i min religion eller forenlige med mine verdier. Jeg skulle gjerne satt dagsorden i større grad selv.

Intervjuet: Mohammad Usman Rana

Muslim i Legenes hus

– Er det alltid så godt bevoktet her?
Usman Rana – norsk lege om få år *insha'Allah* – er i Legenes hus for første gang. Han ser seg rundt i foajeen og nikker vennlig til den uniformerte vakten som passer inngangsdøren. Den er alltid låst, sikkert av gode grunner, «slik verden nå en gang er blitt». Det slår meg likevel med et visst ubehag at Usman Rana kanskje opplever blikket fra vakten annerledes enn meg. At blikket som mønstrer ham faktisk er annerledes. Fryktens logikk.

– Det tilspissede klimaet i debatten om islam har skapt frykt og bygd opp under myter og misforståelser som noen ser seg tjent med å holde ved like. Det gjelder på alle sider i debatten. Mitt engasjement springer ut av troen på dialog og kunnskap, sier Rana.

Den gode vilje

Han er godt synlig. Usman Rana påtreffes i alle kanaler, velformulert, imponerende – og for noen irriterende – i sin tilsynelatende korrekthet. Han tar avstand fra kjønnslemlestelse, terror og familievold. Han er for integrering og toleranse. I damebladet KK (Kvinner og Klær) poserer han mellom mor og far i serien *Den norske mannen* (1). Usman Ranas versjon er ung, smilende, vakker og velkledd til minste detalj. «Medisinerstudenten Usman Rana (22) synes det er morsommere å være hjemme enn på fest,» skriver journalisten.

Han er oppvokst i Tønsberg. Etter 11. september 2001 henvendte redaktøren i Tønsberg Blad seg til Usman Ranas far med spørsmål om han ville lage en spalte med kommentarer basert på muslimsk tenkesett og verdensforståelse. Faren takket ja og inviterte sin den gang 16 år gamle sønn som medforfatter. Med sine 22 år er Usman Rana altså en erfaren debattant og skribent, en muslimsk kjendis. Sånt straffer seg, også internt. På et nettsted for muslimer levner en ung jente som kaller seg «Shiva» liten tvil om hva hun mener: «Hvorfor skal jeg på død og liv alltid se dette trynet på skjermen hver gang det er snakk om et eller annet hvor muslimer skal være representert?»

– Hva er det som driver deg?
– Jeg oppfatter meg som idealist. Som nordmann vil jeg være med og utvikle det norske demokratiet. Profeten Muhammed var selv en god samfunnsborger, og det blir betraktet som en grunnleggende verdi i islam å delta i fellesskapet. Min far kom til Norge fra Pakistan i 1974. Det første han gjorde var å lære seg godt norsk. Han jobbet hardt og bekler i dag en ledende stilling. Min far er et forbilde for meg.

De fleste vennene hans i barne- og ungdomsårene var helnorske ikke-muslimer. Usman Rana har aldri opplevd sin annerledeshet som problematisk. I tenårene måtte han likevel gjøre valg som distanserte ham fra norsk ungdomskultur: Han drikker ikke alkohol og går ikke på «date». Det ødela ikke akkurat karakterene hans fra videregående skole, for å si det slik. Deretter bar det rett inn på medisinstudiet i Oslo.

– Er familien din religiøst aktiv?
– Mor og far var aktive i det lille muslimske miljøet i Tønsberg. Min oppdragelse omfattet både å lære å leve i tråd med Koranen og Profetens gjerninger og å velge det beste fra så vel norsk som pakistansk kultur. Mens kristne ofte omtaler sin tro som privat – «å være en personlig kristen» – er islam en levemåte der troen avspeiler seg i alle daglige gjøremål. Min religiøse tilhørighet gir meg trygghet og frihet, men krever også stor grad av selvdisiplin.

En ny intelligensia

– En ung kollega av pakistansk opprinnelse fortalte meg at i hans familie lå det nærmest som et premiss i oppdragelsen at barna skulle bli leger. Alle fire. Det føres selvsagt ikke noe register basert på etnisitet eller religiøs tro blant medisinstudentene, men vi vet at det relativt sett er flere etnisk ikke-norske enn i befolkningen for øvrig som tar høyere utdanning. Hva er din kommentar?

– Kunnskap og utdanning ses på som viktig i islam og er et stort ønske hos foreldregenerasjonen. Dernest handler det sikkert om å kompensere for den i utgangspunktet

underlegne posisjonen som innvandrerbakgrunn gir. Vi må bevise at vi kan komme oss opp og frem, understreker Rana.

Usman Rana overtok som leder av Muslimsk Studentsamfunn i Oslo ved årsskiftet. Organisasjonen teller rundt 500 medlemmer fra studieinstitusjoner i og rundt Oslo, de fleste fra universitetet, høyskolen og BI. På større arrangementer kommer det opp mot 400 deltakere.

– Hva driver dere med? *Egentlig?*

– *Egentlig?* Usman Rana ler også. – I tillegg til å være en møteplass for muslimske studenter er formålet både økt kunnskap om islam blant våre egne, indremisjon om du vil, og å øke kontaktflaten med det norske samfunnet. Det er en sammenheng der. Mange av de sakene det blir mest konflikter rundt, som tvangsekteskap, har ingenting med islam å gjøre.

– Indremisjon og dialog truer vel ingen. Men har dere ikke ambisjoner om å omvende medstudentene til islam gjennom misjonering slik de kristne driver med?

– Nei, vi har ingen målrettet misjonering overfor ikke-muslimer. Tvert om er det et eksplisitt mål for oss å dyrke kontakten med andre religiøse grupperinger. Vi ønsker et trosmangfold. I 2004 var for eksempel representanter fra Muslimsk Studentsamfunn og kristne studentorganisasjoner på studiereise til Midtøsten sammen.

Pluralismens paradoks

«Det kan ikke bli snakk om noen integrasjon uten at vår egen horisont utvides, og uten at vi er villige til å tolerere et bredere spekter av dufter, tanker og kognitive dissonanser (...) Muslimene blant oss konfronter kristne borgere med konkurrerende religiøse sannheter, mens sekulære borgere blir seg bevisst en religion som opptrer *offentlig*,» skriver filosofen Jürgen Habermas (2).

– Habermas mener at de sekulære demokratiene ser på sine religiøse medborgere nærmest som en utdøende art og religionsfrihet som et slags naturvern. Er du enig?

Mohammad Usman Rana

Født 1985 i Tønsberg

- Stud.med. Universitetet i Oslo 2004–
- Leder Pakistansk Studentsamfunn 2005–06
- Foredragsholder for Manpower 2006–
- Styremedlem Oslo lokallag av Norsk medisinstudentforening 2006–
- Leder av Muslimsk Studentsamfunn 2007–

Foto Erlend Aas/SCANPIX

– Først må jeg understreke at jeg oppfatter Norge som et godt samfunn med likhet for loven og der folk har respekt for hverandre. Men en del av debatten er preget av det jeg kaller sekulær ekstremisme. Det blir ansett som upassende og bakstrevsk å markere religiøs tilhørighet. I så måte har muslimer mer til felles med for eksempel norske pinsevenner enn med ikke-troende. Jeg har stor respekt for demokratiet i USA som har takhøyde for at president Bush i sine politiske taler henviser åpent til Gud og Bibelen.

– Hva? George W. Bush? Han med Irak-krigen?

– Selv om jeg er uenig i mye av det han gjør, tror jeg det er noe å lære av amerikanerne og deres vilje og evne til å inkludere religiøse ytringsformer i samfunnslivet. I medisinstudiet åpnes det for å ta en termin ved et utenlandsk universitet. Jeg har faktisk allerede planlagt å dra til California.

– Når du sier California tenker jeg på sex&drugs&rock'n roll, men det er vel ikke derfor du vil dit...

– Jeg er opptatt av pluralisme og toleranse. Slik sett er USA spennende for meg. – Hvis jeg ville provosere deg kunne jeg si at du fremstår som en hyggelig, men ganske kompromissløs religiøs fundamentalist som fritt kan ytre deg nettopp på grunn av det liberale sekulære demokratiet hvis verdigrunnlag du i bunn og grunn forakter?

– Du har rett i at jeg ikke forhandler om min menneskerett til å tro. Jeg er ingen «utvannet muslim». Men jeg ønsker meg ikke et religiøst diktatur og er ikke for innføring av sharialover i Norge hvis det er det du insinuerer. Den reelle trusselen mot det norske demokratiet er de menneskene som blir skremt av slike som meg, vi som deltar i samfunnsdebatten og fremfører argumenter med tydelig referanse til vår religion. Selv oppfatter jeg meg som en konservativ liberalist, i den grad merkelapper gir mening.

– Du er oppvokst i et velferdssamfunn med et sikkerhetsnett som i prinsippet skal fange opp alle som av en eller annen grunn ikke kan greie seg selv. Inngangsbilletten til vel-

ferden er at man bekjenner seg til noen felles normer, ellers blir det umulig å forvalte ordningene i praksis. Barnevern er et hyperaktuelt eksempel. Ser du en motsetning mellom den pluralismen du forfekter og den norske velferdsstaten du som lege vil bli en bærebjelke i?

– Det er klart det eksisterer en iboende motsetning. Vi kan ha ulike syn på hvordan vi ønsker at verden skal bli, og vi har lov til å kjempe for endringer i tråd med vår tro. Men det er viktig å slå fast at jeg mener at norsk lov skal overholdes av alle. Du nevner barnevern. Jeg har gått offentlig ut og vist forståelse for forslaget om obligatorisk underlivssjekk av jenter for å få bukt med kjønnslemlestelse.

– Selv om det vil oppleves stigmatiserende for mange av dine trosfeller?

– Dette er ikke enkelt, heller ikke medisinsk. Men jeg er kommet til at konsekvensene av disse overgrepene er så dramatiske at ulempe ved en underlivssjekk oppveies. Forutsetningen er at denne gjøres av kvinnelig helsepersonell og i anstendige former. Dessuten er det et poeng for meg å bidra til at man slutter å omtale kjønnslemlestelse som en muslimsk skikk. Et slikt overgrep strider mot Koranen som jo vektlegger kvinners rett til fysisk, mentalt og seksuelt velvære. Nylig ble det utstedt en fatwa mot omskjæring av kvinner. Selv hadde jeg aldri hørt om fenomenet før det ble omtalt i mediene. Menn som misbruker religionen for å undertrykke kvinner, er ikke et særegent muslimsk problem.

Hva slags lege?

Usman Rana kommer til intervju rett fra eksamen i hudsykdommer.

– Det gikk bra. Jeg fikk en pasient med leggsår, forteller han.

– Ja, det er jo ganske vanlig. Har du sett mange leggsår i løpet av studiet?

– Dette var det første!

Han er en fornøyd student som synes at medisin er interessant og studiet stort sett bra lagt opp. Usikkerheten som er skapt

rundt turnustjenesten med det voksende antallet studenter i Øst-Europa, er det som opptar ham og hans medstudenter mest.

Vi havner i en utveksling av historier om de gode forbildene, kolleger som gjennom sin egen faglige begeistring evner å inspirere studentene.

– I min studietid jaktet vi som var jenter på de kvinnelige forbildene, noen vi kunne identifisere oss med. Hvordan er det for deg?

– Jeg blir inspirert av alle dyktige leger, særlig tøffe kirurger – uavhengig av etnisitet. Men det er klart vi trenger inspirasjonskilder med vår egen etniske bakgrunn. Vi har professor Farrukh Chaudhry ved fakultetet, og nå ser vi flere unge fremadstormende leger og stipendiater.

– «Legenes hus» kan tjene som metafor for det norske medisinske establishment. Hva bringer du med deg inn der?

– På et praktisk nivå er det bra for pasientene at legene også blir mer heterogene. At jeg er muslim og snakker urdu, er en ressur. Hvis du spør med tanke på et større perspektiv, kan jeg bidra med en spirituell dimensjon. Tro og lengsel etter mening står sentralt i de fleste menneskers liv, ikke minst i møte med sykdom og død.

Pause. Store ord krever pusterom.

– Jeg håper å bli en selvsikker og ydmyk lege.

Du er helt integrert den dagen du mestrer de subtile referansene. Jeg har rotet bort Usman Ranas e-postadresse og må spørre om igjen.

– M dot u dot rana. Som i Mo i Rana.

Elisabeth Swensen
elswense@online.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Tennfjord IW. Jakten på den norske mannen. Familiemannen. KK [Kvinner og Klær] 2007; nr. 28: 19–21.
2. Habermas J. Et åpent Europa. Morgenbladet 1.12.2006.